КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Інститут журналістики і масової комунікації
Кафедра журналістики та української філології

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ПП 1. «Теорія та історія журналістики»

2026 - 2027 навчальний рік

Викладач	Пенчук Інна Леонідівна, завідувачка кафедри журналістики та української філології, доктор наук із соціальних комунікацій, професор
Контактний телефон	+380503220909
Ідентифікатор та код доступу (Zoom / Google Meet)	565-749-3491 код доступу 251359
E-mail:	innapenchuk0909@gmail.com
Сторінка курсу на сайті підтримки навчальних програм КПУ	http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/course/view.php?id=1385
Консультації	Консультації проводяться в дистанційному режимі за попереднім погодженням із викладачем через месенджери або електронну пошту

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Другий (Магістерський)	
Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини	
Спеціальність	С7 Журналістика	
Освітня програма	Медіакомунікації	
Форма навчання	Очна (денна)	
Мова викладання	Українська	
Курс (рік навчання), семестр	Курс 1, семестр 1	
Цикл підготовки	**Цикл професійної підготовки**	
Статус дисципліни	Обов’язкова	
Обсяг дисципліни	Кількість кредитів ECTS	4
	Загальна кількість годин	120
	Аудиторних годин	42
	Лекції	18
	Практичні	24
	Самостійна робота	78
Форма контролю	Екзамен	
Попередні компоненти (Пререквізити)	-	
Паралельні та подальші компоненти (Постреквізити)	ЗП 1 Теорія масової комунікації ЗП 3 Методика та організація наукових досліджень ПП 5 Медіаосвіта П 1 Переддипломна виробнича практика А 1 Підготовка та захист кваліфікаційної роботи	

МЕТА, ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Теорія та історія журналістики» є формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти системного розуміння теоретичних засад, закономірностей становлення та історичного розвитку журналістики, основних етапів і тенденцій розвитку української та світової журналістики, розвиток здатності аналізувати журналістику як соціальний, культурний та професійний інститут, критично осмислювати теоретичні концепції, історичні процеси та сучасні трансформації журналістики, визначати їхній вплив на розвиток медіа та суспільства.

Завдання навчальної дисципліни:

- формування системного уявлення про журналістику як соціальний, інформаційний, культурний та професійний інститут;
- засвоєння основних теоретичних концепцій, підходів і моделей журналістики;
- формування розуміння функцій, принципів, структури та суспільного призначення журналістики;
- вивчення основних етапів становлення та розвитку української і світової журналістики;
- визначення особливостей розвитку журналістики в різні історичні періоди та суспільно-політичні умови;
- аналіз взаємозв'язку журналістики з державою, суспільством, політикою, культурою та іншими соціальними інститутами;
- формування розуміння історичних передумов становлення сучасної системи засобів масової інформації та медіакомунікацій;
- дослідження трансформації журналістських жанрів, форматів і професійних практик;
- аналіз впливу технологічних, соціальних, економічних і культурних змін на розвиток журналістики;
- формування здатності застосовувати теоретичні та історичні знання для аналізу сучасних журналістських і медійних процесів;
- розвиток критичного осмислення різних теоретичних підходів до визначення ролі та функцій журналістики;
- формування навичок порівняльного аналізу українського та світового досвіду розвитку журналістики;
- розвиток здатності визначати історичну тяглість і сучасні трансформації професійних стандартів та журналістських практик;
- формування здатності самостійно аналізувати теоретичні та історичні джерела з проблем журналістики та застосовувати отримані знання у професійній і науково-дослідницькій діяльності.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- сутність, предмет, основні поняття та категорії теорії журналістики;
- основні теоретичні концепції, підходи та моделі журналістики;
- функції, принципи та суспільне призначення журналістики;
- журналістику як соціальний, інформаційний, культурний і професійний інститут;
- основні етапи становлення та розвитку української журналістики;
- основні етапи та закономірності розвитку світової журналістики;
- особливості функціонування журналістики в різних історичних, політичних, соціальних і культурних умовах;

- основні тенденції розвитку української журналістики та національної системи медіа;
- взаємозв'язок журналістики із суспільством, державою, політикою, культурою та іншими соціальними інститутами;
- історичні передумови формування сучасних журналістських професійних практик і стандартів;
- закономірності розвитку журналістських жанрів, форматів і способів поширення інформації;
- вплив технологічних змін, цифровізації та медіаконвергенції на розвиток журналістики;
- основні сучасні теоретичні підходи до осмислення журналістики та її ролі в суспільстві;
- принципи використання теоретичних та історичних знань для аналізу сучасних журналістських і медійних процесів.

Після вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

- застосовувати поняття, категорії та теоретичні концепції журналістики під час аналізу професійних і медійних процесів;
- характеризувати основні етапи розвитку української та світової журналістики;
- аналізувати історичні передумови та чинники розвитку журналістики;
- визначати особливості функціонування журналістики в конкретному історичному, соціальному, політичному та культурному контексті;
- аналізувати взаємозв'язок журналістики із суспільними та державними інститутами;
- порівнювати різні теоретичні підходи до визначення сутності, функцій і ролі журналістики;
- здійснювати порівняльний аналіз розвитку української та світової журналістики;
- аналізувати трансформацію журналістських жанрів, форматів і професійних практик;
- визначати вплив технологічних, соціальних, економічних і культурних змін на розвиток журналістики;
- виявляти історичну тяглість та трансформацію професійних стандартів і журналістських практик;
- застосовувати історичний і теоретичний контекст для критичного аналізу сучасних медіа;
- аналізувати сучасні тенденції розвитку журналістики з урахуванням історичного досвіду та теоретичних підходів;
- працювати з науковими, історичними та професійними джерелами з проблем теорії та історії журналістики;
- аргументовано формулювати власну позицію щодо теоретичних і професійних проблем журналістики та обґрунтовувати її на основі наукових і професійних джерел.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері журналістики.

Загальні компетентності:

ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК01. Здатність використовувати спеціалізовані концептуальні знання з теорії та історії журналістики, новітні технологічні досягнення для розв'язання задач дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері журналістики.

СК02. Здатність критично осмислювати проблеми у сфері журналістики та дотичні до них міждисциплінарні проблеми.

СК08*. Здатність провадити професійну діяльність на засадах академічної та професійної етики, виявляти повагу до індивідуально-культурного різноманіття й застосовувати принципи толерантності, конструктивного діалогу та співробітництва у комунікаційній сфері

СК10*. Здатність критично аналізувати й осмислювати ключові тенденції, інновації та трансформаційні процеси в сучасному українському й світовому медіапросторі.

Програмні результати навчання:

РН02. Аналізувати та оцінювати потенційний вплив розвитку технологій на сучасний стан та розвиток журналістики.

РН08. Використовувати передові знання і методики у процесі дослідження діяльності та створення нових медіаінституцій.

РН09. Проводити порівняльний аналіз законодавчої бази та діяльності окремих медіаінституцій України та країн Європейського Союзу.

РН14*. Застосовувати норми морально-етичного кодексу та деонтологічних стандартів у професійній діяльності, ефективно взаємодіяти в полікультурному середовищі, будувати комунікацію на принципах толерантності, ненасильницького діалогу та партнерства.

РН16*. Систематизувати та критично оцінювати вектори розвитку, цифрові трансформації й виклики сучасної вітчизняної та зарубіжної журналістики для прогнозування еволюції комунікаційних процесів.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ ВІДОМОСТІ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ.

ТЕМА 1. Українська журналістика д 1917 р.: історія, персоналії.

ТЕМА 2. Таборова, урядова та військова преса доби Визвольних змагань.

ТЕМА 3. Українська самвидавна преса. Дисидентська та рухівська публіцистика.

ТЕМА 4. Преса Східної України та ЗУНР у 20-ті – початок 30-х рр. Преса Західної України та ОУН у 20-ті – 30-ті рр.

ТЕМА 5. Комуністично-радянська преса ІІ пол. ХХ століття. Діяльність ключових постатей у журналістиці України.

ТЕМА 6. Сучасна журналістика в Україні. Україномовна преса за кордоном

РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ВІДОМОСТІ З ТЕОРІЇ ЖУРНАЛІСТИКИ.

ТЕМА 7. Журналістика в системі соціальних інститутів суспільства. Журналістика і масова свідомість. Функції журналістики.

ТЕМА 8. Правові основи функціонування ЗМІ. Права та обов'язки працівників ЗМІ. Соціальний захист журналістів. Свобода слова і свобода ЗМІ. Економічні умови і чинники свободи ЗМІ.

ТЕМА 9. Структурні проблеми ЗМІ. Інфраструктура засобів масової інформації.

ТЕМА 10. Види журналістської діяльності і формування інформаційної політики. Форми реалізації інформаційної політики. Результативність журналістської діяльності. Чинники ефективності журналістики.

ТЕМА 11. Професійні та особистісні якості журналіста, його соціокультурна місія. Громадянська та соціальна відповідальність журналіста

ТЕМА 12. Специфіка масової інформації. Якісні методи вивчення аудиторії ЗМІ.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Контроль результатів **навчання** та рівня сформованості компетентностей здобувачів здійснюється на засадах прозорості та академічної доброчесності відповідно до Положення про критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Класичному приватному університеті. http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/node/5478

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються такі види контролю:

Вхідний контроль:. проводиться на початку вивчення курсу з метою визначення рівня підготовки студентів до вивчення певної дисципліни, або загального рівня підготовки студентів за попередній період навчання. Здійснюється у формі вступного бліц-опитування або тестування.

Поточний контроль: здійснюється протягом семестру під час семінарських (практичних) занять, перевірки завдань самостійної роботи та проведення тестування, зокрема у Віртуальній аудиторії КПУ. Передбачає оцінювання виконання практичних завдань з історії та теорії журналістики, підготовки презентації про визначних постатей української журналістики, аналізу журналістських матеріалів різних історичних періодів, аргументованої участі в дискусіях, написання есе про професійну та соціальну відповідальність журналіста, розроблення програми якісного дослідження аудиторії обраного медіа. Засвоєння матеріалу перевіряється також шляхом тестування за темами 1–6 і 7–12. Сукупна питома вага поточного контролю становить **60% підсумкової оцінки**: по **30% за кожний розділ**.

Семестровий (підсумковий) контроль: проводиться у формі **екзамену** та охоплює матеріал усього курсу. Передбачає виконання екзаменаційних завдань у формі тестування. Оцінюються системність знань основних етапів розвитку української журналістики, розуміння її теоретичних засад, функцій і суспільної ролі, уміння аналізувати історичні та сучасні журналістські матеріали й аргументувати висновки. Екзамен оцінюється за **100-бальною шкалою** з ваговим коефіцієнтом **0,40**, що становить **40% підсумкової оцінки**, або максимально **40 підсумкових балів**.

Оцінювання кожного розділу охоплює передбачені таблицею практичні й індивідуальні завдання, участь у дискусіях та тестування. Зазначені в таблиці показники за розділами є підсумковими й повторно до оцінок їхніх компонентів не додаються.

Для оцінювання студентів використовується система накопичування балів. Згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу в КПУ» підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS.

Загальний підсумковий бал за дисципліну (за 100-бальною шкалою) формується як середньозважена величина на основі всіх поточних і підсумкових оцінок здобувача, отриманих протягом семестру, з урахуванням питомої ваги кожного виду діяльності.

Підсумковий бал = ($B_{вхід.} \times k_{вхід.}$) + ($B_1 \times k_1$) + ($B_2 \times k_2$) +… +($B_n \times k_n$) + ($B_{екз.} \times k_{екз.}$)

де:

$B_{вхід.}$ – бал за виконання завдань вхідного контролю, виставлений за 100-бальною шкалою *(за наявністю)*; $k_{вхід.}$ – ваговий коефіцієнт вхідного контролю (як правило $k_{вхід.}=0$. Оцінка вхідного контролю не впливає на загальну оцінку з дисципліни і є інформацією для викладача щодо рівня індивідуальної готовності студентів вивчати дану дисципліну);

B_1, B_2, B_3,...., B_n – бали за виконання завдань поточного контролю на практичних (семінарських) заняттях, самостійної та індивідуальної роботи, виставлений за 100-бальною шкалою; k_1, k_2, k_3,...., k_n – вагові коефіцієнти відповідного виду контролю;

$B_{екз.}$ – бал за підсумковий семестровий контроль (екзамен), виставлений за 100-бальною шкалою *(за наявністю)*; $k_{екз.}$ – ваговий коефіцієнт підсумкового семестрового контролю (екзамену).

Сума вагових коефіцієнтів поточного та підсумкового контролю дорівнює 1

$$k_1 + k_2 + k_3 + ... + k_n + k_{екз.} = 1$$

Структура компонентів оцінювання та їх питома вага

Види навчальної діяльності здобувача	Шкала оцінювання завдання	Ваговий коеф.	Питома вага у загальній оцінці
Розділ 1. Основні відомості з історії української журналістики	**100**	**0,3**	**30**
ТЕМА 1. Українська журналістика до 1917 рр.: історія, персоналії. Виконання практичних завдань на занятті. Підготовка презентації про діяльність визначних постатей української журналістики.	100	0,05	5
Тема 2. Таборова, урядова та військова преса доби Визвольних змагань. Виконання практичних завдань до теми.	100	0,04	4
Тема 3. Українська самвидавна преса. Дисидентська та рухівська публіцистика. Участь у дискусії щодо ролі самвидаву в боротьбі за свободу слова та незалежність України.	100	0,04	4
Тема 4. Преса Східної України та ЗУНР у 20-ті – початок 30-х рр. Преса Західної України та ОУН у 20-ті – 30-ті рр. Виконання практичних завдань до теми.	100	0,04	4
ТЕМА 5. Комуністично-радянська преса ІІ пол. ХХ століття. Діяльність ключових постатей у журналістиці України. Аналіз журналістських матеріалів радянського періоду.	100	0,04	4
ТЕМА 6. Сучасна журналістика в Україні. Україномовна преса за кордоном. Виконання практичних завдань до теми.	100	0,05	5
Проходження тестів за темами 1-6	100	0,04	4
Розділ 2. Основні відомості з теорії журналістики	**100**	**0,3**	**30**
Тема 7. Журналістика в системі соціальних інститутів суспільства. Журналістика і масова свідомість. Функції журналістики. Участь у дискусії «Роль журналістики у формуванні громадської думки».	100	0,04	4
Тема 8.Правові основи функціонування ЗМІ. Права та обов'язки працівників ЗМІ. Виконання практичних завдань до теми.	100	0,04	4
Тема 9. Структурні проблеми ЗМІ. Інфраструктура засобів масової інформації. Виконання практичних завдань до теми.	100	0,04	4
Тема 10.Види журналістської діяльності і формування інформаційної політики. Виконання практичних завдань до теми.	100	0,04	4
Тема 11. Професійні та особистісні якості журналіста, його соціокультурна місія. Написання есе «Професійна та соціальна відповідальність сучасного журналіста».	100	0,05	5
Тема 12. Специфіка масової інформації. Якісні методи вивчення аудиторії ЗМІ. Розроблення програми якісного дослідження аудиторії обраного медіа.	100	0,05	5
Проходження тестів за темами 7-12	100	0,04	4
Екзамен	**100**	0,4	**40**
Разом	**100**	1	**100**

Види навчальної діяльності здобувача	Шкала оцінювання завдання	Ваговий коеф.	Питома вага у загальній оцінці
Додаткові досягнення з навчальної дисципліни (за наявністю) Результати науково-дослідної діяльності здобувача, зокрема за такі активності: – участь у предметних олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт з навчальної дисципліни; – участь у засіданнях наукових гуртків, зокрема в обговореннях у форматі круглих столів, присвячених актуальним темам з навчальної дисципліни; – публікації результатів досліджень у вигляді наукових статей, тез доповідей, а також виступи на наукових конференціях.	**До 10 балів**		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

100-бальна система	шкала ЄКТС	Національна шкала	Характеристика вимог та критеріїв оцінювання
90–100	A	Відмінно	Здобувач демонструє глибокі системні знання історії та теорії журналістики, вільно орієнтується в основних етапах розвитку української преси, діяльності визначних журналістів і закономірностях функціонування медіа. Самостійно аналізує історичні джерела, журналістські матеріали та сучасні медіапроцеси, критично оцінює суспільну роль журналістики. Бездоганно виконує практичні й аналітичні завдання, аргументовано презентує результати досліджень.
82–89	B	Добре	Здобувач демонструє ґрунтовні знання історичних етапів розвитку журналістики, її теоретичних засад, функцій та правових основ діяльності медіа. Самостійно аналізує журналістські матеріали різних історичних періодів, характеризує діяльність медіа та їхній вплив на суспільство. Успішно виконує практичні завдання, бере активну участь у дискусіях, допускаючи лише незначні неточності.
75–81	C	Добре	Здобувач володіє основними поняттями теорії журналістики, знає ключові етапи розвитку української преси та особливості функціонування медіа. Здатний аналізувати типові журналістські матеріали, визначати функції журналістики та її роль у формуванні громадської думки. Виконує практичні й аналітичні завдання, проте допускає окремі неточності в історичних характеристиках та аргументації висновків.
67–74	D	Задовільно	Здобувач демонструє базові знання історії та теорії журналістики, розуміє основні етапи розвитку українських медіа, їхні функції та суспільне значення. Здатний характеризувати окремі історичні події й журналістські явища, проте має труднощі з порівняльним аналізом та обґрунтуванням висновків. Практичні завдання виконує частково самостійно, потребує допомоги викладача.
60–66	E	Задовільно	Здобувач володіє мінімально необхідними знаннями з історії та теорії журналістики, має фрагментарне уявлення про розвиток української преси, функції медіа та професійну діяльність журналіста. Відповіді поверхові, аргументація недостатня. Під час аналізу журналістських матеріалів і виконання практичних завдань допускає суттєві помилки, потребує допомоги викладача.
35–59	FX	Незадовільно	Здобувач демонструє недостатній рівень знань історичних і теоретичних засад журналістики, не володіє належним чином основними поняттями, історичними фактами та закономірностями розвитку медіа. Не здатний самостійно аналізувати журналістські матеріали, характеризувати функції журналістики та обґрунтовувати висновки. Практичні завдання виконує з грубими помилками або не в повному обсязі.

100-бальна система	шкала ЄКТС	Національна шкала	Характеристика вимог та критеріїв оцінювання
1–34	F	Незадовільно	Здобувач не демонструє необхідних знань історії та теорії журналістики, не розуміє основних етапів розвитку української преси, функцій журналістики та принципів діяльності медіа. Не здатний аналізувати історичні й сучасні журналістські матеріали, виконувати практичні та аналітичні завдання навіть за допомогою викладача. Не досягнув передбачених дисципліною результатів навчання.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: 100-БАЛЬНА, НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо термінів виконання завдань та перескладання	З огляду на безпекову ситуацію, повітряні тривоги та перебої з електропостачанням, освітній процес базується на принципах гнучкості та академічної підтримки. Усі завдання виконуються здобувачами в асинхронному режимі без застосування штрафних санкцій чи зниження балів за порушення первинних термінів, якщо затримка зумовлена об'єктивними обставинами непереборної сили. Здавання та перескладання пропущених завдань чи тем здійснюється у зручному для студента темпі протягом семестру за погодженням із викладачем без будь-яких обмежень.
Політика академічної доброчесності	Здобувачі освіти зобов'язані неухильно дотримуватись принципів академічної доброчесності під час виконання усіх видів навчальної, наукової та творчої діяльності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання та академічне шахрайство. Здобувачам освіти забороняється вдаватися до будь-яких форм академічного шахрайства, зокрема: використовувати під час контрольних заходів заборонені матеріали або технічні засоби; посилатися на джерела, які не використовувались у роботі; здавати роботи з однаковим змістом, підготовлені різними особами. У разі встановлення порушення академічної доброчесності до здобувача освіти можуть бути застосовані такі заходи академічної відповідальності, як повторне проходження оцінювання (контрольна робота, екзамен, залік тощо), повторне вивчення відповідного освітнього компонента або відрахування з університету.
Політика щодо відвідування занять в умовах воєнного стану	Відвідування навчальних занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим відповідно до затвердженого розкладу. *Організація освітнього процесу в умовах загрози та повітряних тривог* У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час проведення занять у режимі реального часу (Zoom / Google Meet) або перебування в приміщеннях Університету, проведення синхронного заняття негайно припиняється, а всі учасники освітнього процесу зобов'язані перейти до укриттів. Навчальне заняття, перерване через сигнал «Повітряна тривога» або яке не відбулося через її тривалість, автоматично переводиться в асинхронний режим. Відсутність здобувача освіти на синхронній конференції під час повітряної тривоги, відсутності електроенергії або зв'язку не є підставою для виставлення заборгованості чи зниження підсумкової оцінки, за умови опрацювання навчального матеріалу та виконання завдань в асинхронному режимі. *Застосування дистанційних технологій та форс-мажорних обставин* У разі переходу університету або його окремих структурних підрозділів на навчання із використанням дистанційних технологій через безпекову ситуацію чи інші форс-мажорні обставини, освітній процес регулюється *«Положенням про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти з використанням дистанційних технологій при обмежені або відсутності фізичного відвідування закладів освіти здобувачами з причин непереборної сили (природні катаклізми, заходи карантинного порядку та інші форс-мажорні обставини) в «Класичному приватному університеті».* Формат участі у дистанційних заняттях адаптується до поточних технічних можливостей та умов безпеки здобувачів і викладачів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богуславський О. Інформаційно-пресова діяльність Центральної Ради та українських урядів 1917-1920 рр. Запоріжжя, 2003. 314 с.
2. Богуславський О. Історія української журналістики XIX – початку XX ст. Запоріжжя, 2003. 56 с.
3. Богуславський О. Преса міжвоєнної української еміграції і боротьба за незалежність України: історичний шлях, досвід, дискусії. Запоріжжя : Просвіта, 2008. 451 с.
4. Вайшенберг З. Новинна журналістика : навчальний посібник. Київ : АУП, 2004. 264 с.
5. Дудко О. С. Вступ до журналістики : світ. та вітчизн. практика : навчальний посібник / О. С. Дудко. К., 2009. 194 с.
6. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник. Інститут масової інформації. Київ: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
7. Животко А. Історія української преси. Київ, 1999.
8. Житарюк М. Теорії та моделі масової інформації (Масова комунікація): навч.-метод. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2018. 244 с.
9. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво : навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. / Т. О. Приступенко, Р. В. Радчик, М. К. Василенко та ін. ; за ред. В. В. Різуна. Київ, 2012. Розділ 7. С. 173–202.
10. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості. Львів, 2005. С. 184–217.
11. Масова комунікація : підручник / А. З. Москаленко, Л. В. Губерський, В. Ф. Іванов, В. А. Вергун. Київ : Либідь, 1997. 216 с.
12. Михайлин І. Л. Історія української журналістики. Період становлення: від журналістики в Україні до української журналістики : підручник для вищої школи. вид. 3-тє, доповнене і поліпшене / І. Л. Михайлин. Х.: Прапор, 2005. 320 с.
13. Михайлин І. Журналістика як всесвіт: вибрані медіадослідження. Харків : Прапор, 2008. 512 с.
14. Михайлин І. Основи журналістики : підручник. 5-те вид. перероб. та доп. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 496 с.
15. Москаленко А. Сучасний журналіст: і професіоналізм, і освіченість. *Вісник Київського університету. Серія: Журналістика*. Київ, 1997. Вип. 4. С. 3–15.
16. Москаленко А. Теорія журналістики : підручник. Київ : Експрес-об'ява, 1998. 287 с.
17. Потятиник Б. Медіа: ключі до розуміння. Львів : ПАІС, 2004. 312 с.
18. Українська журналістика: вчора, сьогодні, завтра. К.: Либідь, 1998. – 172 с.
19. Федченко П. Матеріали до історії української журналістики. Вип. 1: Перша пол. XIX ст. Київ, 1959.
20. Федченко П. Преса та її попередники: Історія зародження й основні закономірності розвитку. Київ, 1969.
21. Хітрова Т. В. Історія зарубіжної журналістики : навчально-методичний посібник. Запоріжжя : ЗНТУ, 2019. 145 с.
22. Холод О.М. Теорія методика журналістської творчості: курс лекцій. Івано-Франківськ, 2023, 56 с.

Інформаційні ресурси:

Детектор медіа https://detector.media/

Інститут масової інформації https://imi.org.ua/

Часопис «Українське слово». URL : http://resource.history.org.ua

Kathleen L. Endres. Evolution of Journalism and Mass Communications. URL : http://www.eolss.net/sample-chapters/c04/e6-33-01.pdf

Encyclopaedia Britannica. URL : https://www.britannica.com/

Google Scholar. URL : https://scholar.google.com.ua